

Аңыз әңгімелер

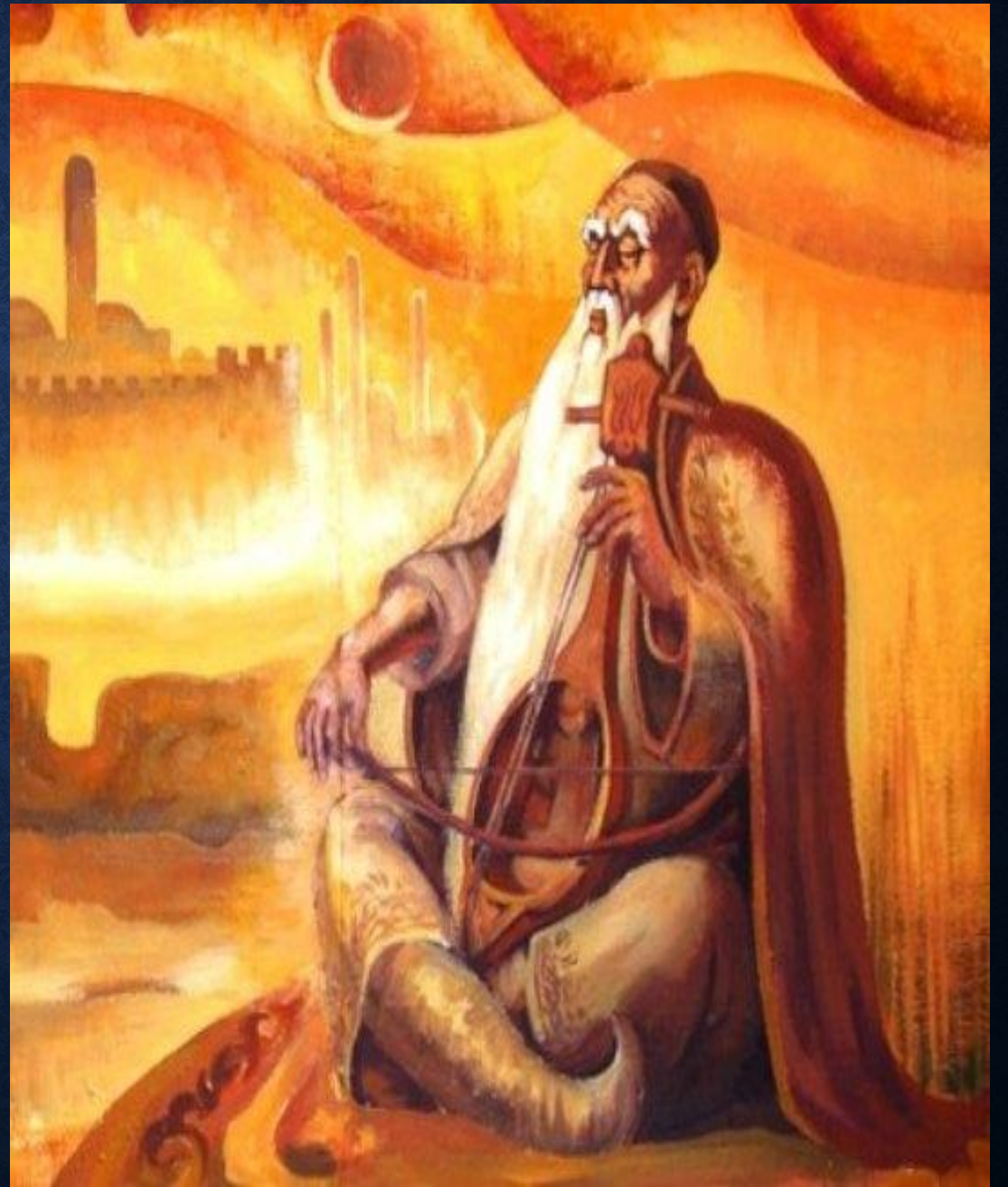
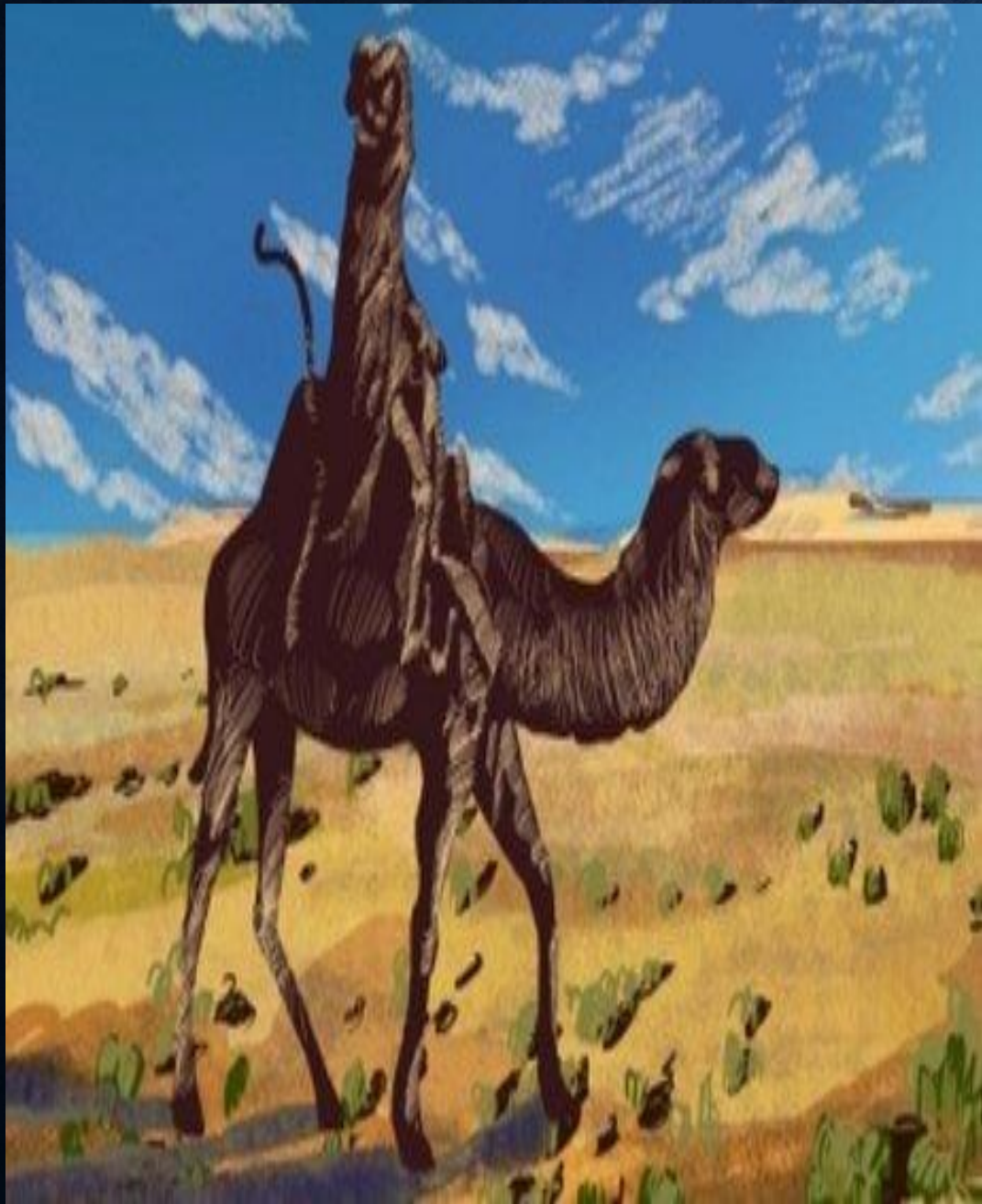

Аңыз әңгімелер — Халық ауыз әдебиетінің жанры. Оқиғасы шындық өмірден алынғанымен, ауызша айтылып таралғандықтан, фольклорлық сапалармен толыққан көркем шығарма. Аңыз әңгімелер тарихта болған белгілі бір адамдардың атына, іс-әрекетіне байланысты туады. Мұндай адамдардың ел үшін еткен еңбегі, қамқорлығы, халық намысын қорғауы, сол жолда жасаған игілікті іс-әрекеттері ел аузында аңыз әңгімеге айналып, ұрпақтан-ұрпаққа жеткен. Аңыз әңгімелерде халықтың қоспасы болғанымен, негізгі ой түйіні барлық жерде бірдей сақталады. Оқиға желісі күнделікті өмірде кездесетін қарапайым сюжетке құрылған аңыз-әңгімелерде ертегілердегідей әсіре қиялдау көп кездеспейді.

Кейіпкерлері

Қазақ аңыздарындағы Асан қайғы, Жиренше шешен, Алдар көсе, Қожанасыр, Қорқыт, т.б. – бәрі де қарапайым адамдар ретінде суреттеледі. Кейбір аңыз әңгімелердің басты кейіпкері көрші елдерге де ортақ болып келеді. Мысалы, Қожанасыр қазақ, қырғыз, өзбек ауыз әдебиетінде ортақ кейіпкер. Ол "ауылы аралас, қойы қоралас", қыз алысып, қыз берісіп құда-жекжат болып кеткен көрші елдердің ежелгі мәдени байланысының куәсі. Аңыз әңгімелерде көбінесе сараңдық пен сақилықты, жалқаулық пен қиқарлықты өткір сатирамен әжуалап сынау арқылы жастарды жаман әдет, жат мінездерден аулақ болуға баулуды мақсат тұтады.

**Қазақ аңыздарының
түрлері**

**Топономикалық
аңыздар**

Махаббат хикаялар

**Батырлар туралы
аңыздар**

Тарихи аңыздар

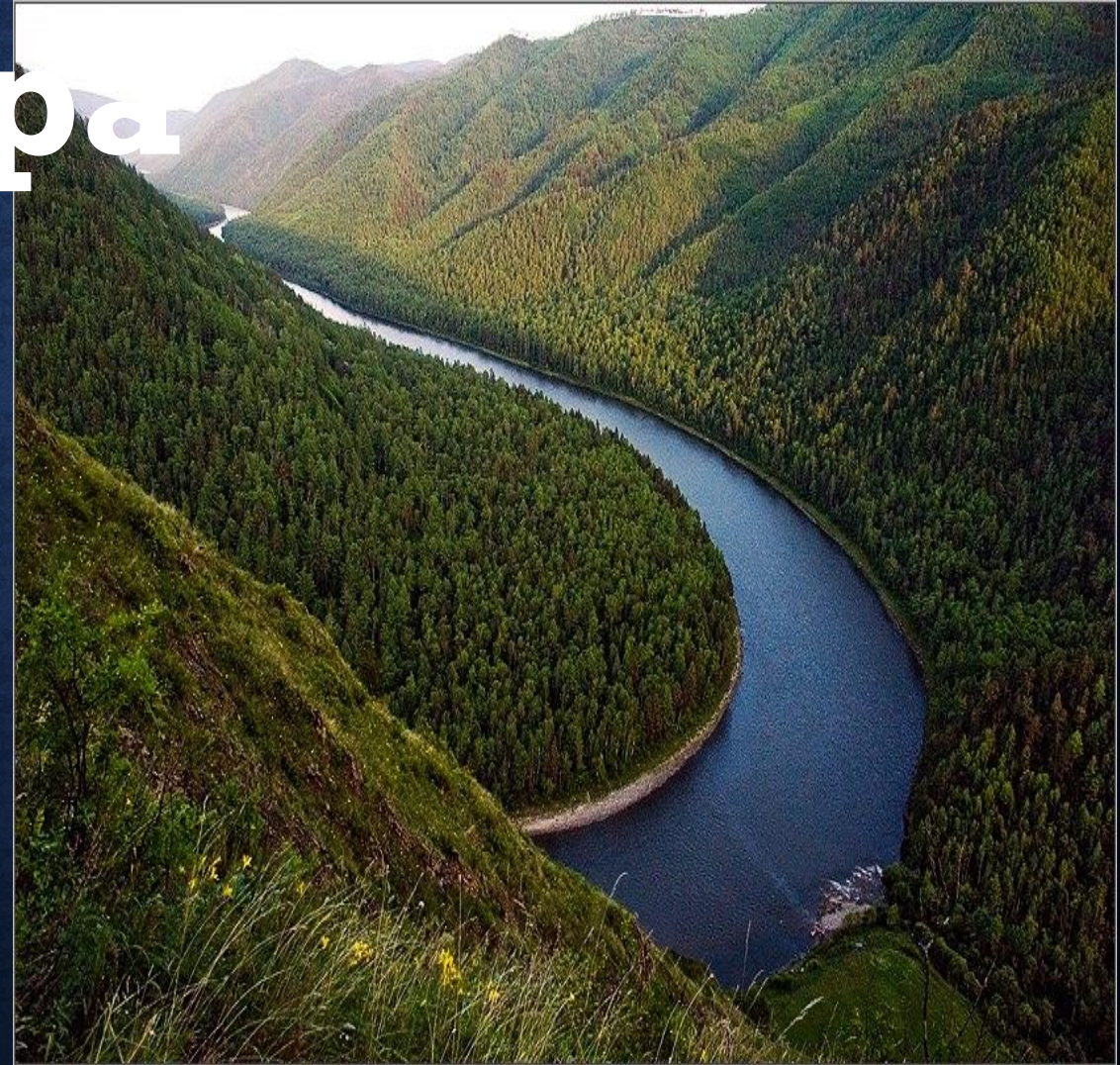
Қазығұрт

Тауы

Байкал мен

Ангара

Оқжетпес

батыр

Қорқыт ата

Аңыз әңгімелердің тәрбиелік мәні мен танымдық қырлары

1. Аңыз әңгімелер – ауыз әдебиетінің көне түрі.
2. Аңыз әңгімелерде қазақ халқының тарихы, тіршілігі, тынысы сезіледі.
3. Аңыз арқылы әлеуметтік мәселелер көтеріліп, ұнамсыз қылықтар сыналады. Ата-бабаларымыз өмір тәжірбиесінен алған тәлімін жастарға ақыл-өнеге ретінде бағыттайды. Бірлік, ынтымақ – игі өмірдің кепілі екенін айтады.
4. Аңыз әңгімелер жас ұрпақты асыл армандарға бастайды, оның ұшқыр ойына қанат бітіреді, келешекке үміттендіреді.
5. Жас ұрпақты ұлтжандылыққа, адамгершілікке, өнер-білімге үйретеді.
6. Аңыз әңгімелер арқылы тарихи тұлғалардың өмірі мен ел ертеңі үшін қосқан үлестерін үйренеміз.
7. Аңыз әңгімелер – даналықтың көзі болып табылады.

Қорытынд

ы

Қорыта келгенде, аңыз әңгімелердің көпшілігі – халық мүддесі, ел тілегін қамтитын туындылар. Халық өз ішінен шыққан әр түрлі ақылды адамдардың ел тілегінен қабысқан игі ісінің айналасында әңгімелер туғызып, сол арқылы өз кезіндегі көпшіліктің нені аңсап, нені көздегенін тайға таңба басқандай етіп, ұрпағын даналыққа бағыттап отырған.

Демек, аңыз әңгімелер – даналықтың көзі болып табылады.

Назарларыңызға рахмет!!!

